

FJÖLMÍÐLANEFND

11. júlí 2016
Ákvörðun nr. 4/2016

Efni: Brot Ríkisútvarpsins á 3. mgr. 7. gr. laga um Ríkisútvarpið, vegna auglýsinga í dagskrárliðnum Melodifestivalen sem sýndur var á RÚV 12. mars sl.

I. Kvörtun og málsatvik

Þann 12. mars sl. var söngvakeppni sænska sjónvarpsins SVT, Melodifestivalen 2016, sýnd á RÚV, nánar tiltekið kl. 19:20. Á vef RÚV var dagskrárliðurinn kynntur með þeim hætti að um væri að ræða beina útsendingu frá sænsku söngvakeppninni Melodifestivalen, sem þyki sú besta í Evrópu, enda hafi Svíar margoft sigrað í Söngvakeppni evrópskra sjónvarpsstöðva.

Útsendingin var rofin með auglýsingum en skv. 3. mgr. 7. gr. laga um Ríkisútvarpið er Ríkisútvarpinu almennt óheimilt að slíta í sundur dagskrárliði með viðskiptaboðum í sjónvarpi. Þó má víkja frá því við útsendingu íburðarmikilla dagskrárliða eða eigin framleiðslu sem er a.m.k. 60 mínútur að lengd.

Þann 14. mars sl. barst fjölmiðlanefnd erindi frá Magnúsi Ragnarssyni f.h. Símans hf. þar sem gerðar voru athugasemdir við framangreindan dagskrárlið. Að mati kvartanda var með útsendingunni brotið gegn 7. gr. laga um Ríkisútvarpið.

Í erindinu kom fram að sýning á Melodifestivalen á RÚV hafi hafist hálf tíma síðar en í Svíþjóð. Taldi kvartandi að útsendingunni hafi verið seinkað til þess að RÚV gæti rofið þáttinn með auglýsingum. Jafnframt var á það bent að SVT væri rekið án auglýsingatekna eins og kunnugt væri.

Þá sagði í erindinu:

„Það þarf mikinn og einbeittan brotavilja til að skilgreina seinkaða útsendingu á merki SVT sem íburðarmikinn dagskrárlið eða eigin framleiðslu og því óskar undirritaður álits fjölmiðlanefndar á lögbrotum Ríkisútvarpsins eins og þau voru framin s.l. laugardagskvöld og lýst er hér að ofan.“

Kvörtun Símans var ítrekuð með tölvupósti 12. apríl sl.

FJÖLMÍÐLANEFND

II. Málsmeðferð og sjónarmið málsaðila

1.

Þann 31. mars sl. óskaði fjölmiðlanefnd eftir upplýsingum, skýringum og sjónarmiðum Ríkisútvarpsins vegna kvörtunar Símans. Sér í lagi var óskað eftir upplýsingum um það hvort og með hvaða hætti endurvarp RÚV á útsendingum sænska sjónvarpsins frá undankeppni Söngvakeppni evrópskra sjónvarpsstöðva í Svíþjóð teldist, að mati Ríkisútvarpsins, til íburðarmikils dagskrárliðar í skilningi 7. gr. laga um Ríkisútvarpið, sbr. 6. gr. skilmála RÚV um auglýsingar. Beiðnin var ítrekuð með tölvupósti 27. apríl sl. Svar Ríkisútvarpsins barst með bréfi dags. 4. maí sl.

2.

Í svörum Ríkisútvarpsins kom fram að ákveðið hafi verið að útsending kvöldfrétta héldist á sínum hefðbundna tíma kl. 19:00 þetta kvöld og hafi það ráðið þeirri dagskrárákvörðun að útsendingin hafi hafist kl. 19:30 en ekki kl. 19:00.

Hvað varðar skilgreiningu á hugtakinu íburðarmikill dagskrárliður sagði í svörum Ríkisútvarpsins að RÚV leyfði sér að benda á að Söngvakeppni sænska sjónvarpsins, Melodifestivalen, væri hluti af Söngvakeppni evrópskra sjónvarpsstöðva en lokakeppnin verði haldin þar í ár. RÚV hafi keypt sýningarrétt að keppninni og sýnt keppnina með íslenskum þul, rétt eins og tíðkist um aðrar stórútsendingar, t.a.m. lokakeppni Söngvakeppni evrópskra sjónvarpsstöðva. Í þessu samhengi benti Ríkisútvarpið á að ekki væri jafnan talað um „endurvarp“ þegar kaup á sýningarrétti væru annars vegar. Að mati RÚV hafi ótvírætt verið um íburðarmikinn dagskrárlið að ræða í skilningi laga og reglna, svo sem endurspeglit ljóslega í áhorfi þetta kvöld en 46,1% landsmanna hafi fylgst spennt með útsendingunni. Loks kom fram í svari Ríkisútvarpsins að vart standi efni til þess að dagskrárliðurinn geti ekki talist íburðarmikill á þeim grunni að um forkeppni hjá grannþjóð væri að ræða, hvað þá þegar aðalkeppnin væri haldin þar í ár og tengsl hennar við keppnina í gegnum tíðina væru mjög mikil og svo sem alkunna væri. Að minnsta kosti endurspeglit áhorfstölur það ljóslega ekki, hvað sem líða kunni skoðunum umkvartanda á dagskrárliðnum og ágæti hans.

FJÖLMÍÐLANEFND

3.

Fjölmiðlanefnd sendi Ríkisútvarpinu frummat sitt á málinu með erindi nefndarinnar dags. 1. júní sl. Þar fór fjölmiðlanefnd yfir helstu málsatvik og þau lagasjónarmið sem máli skipta við mat á því hvort Ríkisútvarpið hafi brotið gegn ákvæði 3. mgr. 7. gr. laga um Ríkisútvarpið um rof á dagskrárliðum með viðskiptaboðum í sjónvarpi. Einnig vildi fjölmiðlanefnd veita Ríkisútvarpinu færi á því að koma á framfæri frekari sjónarmiðum í málinu. Bent var á að niðurstaða sú sem kynnt var í erindinu, þess efnis að Ríkisútvarpið hafi brotið gegn 3. mgr. 7. gr. með auglýsingum í Melodifestivalen 12. mars sl., fæli einungis í sér frummat fjölmiðlanefndar. Ekki væri um að ræða endanlega afstöðu nefndarinnar til þess hvort Ríkisútvarpið hafi brotið gegn ákvæðum laga um Ríkisútvarpið.

Í erindinu var tekið fram að fjölmiðlanefnd vildi gefa Ríkisútvarpinu frekara færi á að koma skýringum og sjónarmiðum vegna málsins á framfæri áður en komist yrði að niðurstöðu um hugsanlegt brot Ríkisútvarpsins á 3. mgr. 7. gr. laga um Ríkisútvarpið.

Var þess óskað að athugasemdir og sjónarmið Ríkisútvarpsins bærust nefndinni eigi síðar en 16. júní. Ríkisútvarpið óskaði eftir fresti til svara til 24. júní og var umbeðinn frestur veittur.

4.

Svar Ríkisútvarpsins barst með erindi dags. 24. júní sl. Þar sagði að RÚV teldi fulla ástæðu til þess að ítreka að þó að kostnaður RÚV við þennan staka dagskrárlið hafi ekki verið mikill samanborið við aðra staka, almenna dagskrárliði, þá verði ekki fram hjá því litið að þessi dagskrárliður sé hluti af íburðarmikilli þáttaröð, Söngvakeppni evrópskra sjónvarpsstöðva, sem tilgreind sé sem dæmi um íburðarmikla dagskrárliði, sbr. 7. gr. laga nr. 23/2013. Söngvakeppnin í heild sé umfangsmesta dagskrárefni sem RÚV bjóði upp á, líkt og endurspeglar glögglega í miklu áhorfi, eðli og efni þáttarins, jafnframt því sem kostnaður við verkefnið sé mikill.

Þá var tekið fram í bréfi Ríkisútvarpsins að ekki verði ráðið af reglum RÚV um undanþágutilvik þau sem getið sé í 1. málsl. 3. mgr. 7. gr. laga nr. 23/2013 um Ríkisútvarpið, fjölmiðil í almannapágu, að það sé fortakslaust skilyrði þess að þættir, sem flokkast ekki til eigin framleiðslu, teljist kostnaðarsamir til að geta talist íburðarmiklir.

FJÖLMÍÐLANEFND

III. Niðurstaða

1.

Í skýringum við frumvarp það sem varð að lögum um Ríkisútvarpið kemur fram að takmarkanir á birtingu auglýsinga og á þátttöku Ríkisútvarpsins á auglýsingamarkaði, sbr. ákvæði 7. gr. laganna, muni draga úr tekjum Ríkisútvarpsins. Af þessu leiði að meira svigrúm gefist á auglýsingamarkaði fyrir fjölmiðla í samkeppnisrekstri. Þá segir í frumvarpinu að fram hafi komið sjónarmið um nauðsyn þess að dregið verði úr umsvifum Ríkisútvarpsins á auglýsingamarkaði og því sé lagt til að settar verði skýrar reglur þar að lútandi.

Samkvæmt 3. mgr. 7. gr. laga um Ríkisútvarpið er Ríkisútvarpinu eingöngu heimilt að rjúfa dagskrárliði í sjónvarpi með auglýsingum í undantekningartilvikum. Þau undantekningartilvik snúa annars vegar að eigin framleiðslu Ríkisútvarpsins sem er a.m.k. 60 mínútur að lengd og hins vegar að svokölluðum íburðarmiklum dagskrárliðum.

Hér er vísað til 1. másl. 3. mgr. 7. gr. laga um Ríkisútvarpið þar sem segir að Ríkisútvarpinu sé óheimilt að slíta í sundur dagskrárliði með viðskiptaboðum í sjónvarpi en þó megi víkja frá því við útsendingu íburðarmikilla dagskrárliða eða eigin framleiðslu sem sé a.m.k. 60 mínútur að lengd. Þá segir í 2. másl. 3. mgr. 7. gr. að Ríkisútvarpið setji reglur um þau undanþágutilvik sem getið sé í 1. másl.

Reglur Ríkisútvarpsins um þau undanþágutilvik sem getið er í 1. másl. 3. mgr. 7. gr. er að finna í 6. gr. núgildandi skilmála RÚV um auglýsingar sem birtir eru á vef RÚV. Þar segir:

Við mat á því hvort efni telst íburðarmikið skv. a. liðum 1. og 2. mgr. skal einkum litið til þess hvort heildarkostnaður, þ.m.t. framleiðslukostnaður eða kaup á sýningarrétti telst hlutfallslega dýr, samanborið við almennt dagskrárefni fyrir sama miðil og miðla af áþekkingu toga, svo sem:

-frumgerðir innlendir dagskrárliðir á borð við leikin verk fyrir sjónvarp og hljóðvarp og viðamiklar þáttaraðir

-stórmót í íþróttum, Söngvakeppni evrópskra sjónvarpsstöðva, Söngvakeppnin, útsendingar stórra viðburða á borð við Menningarnótt, viðamiklar útsendingar frá mörgum stöðum samtímis og söfnunarútsendingar fyrir góðgerðarmál.

2.

Ljóst er að útsending sænska sjónvarpsins frá Melodifestivalen getur ekki talist til eigin framleiðslu Ríkisútvarpsins. Því kemur til skoðunar hvort um íburðarmikinn dagskrárlið er að

FJÖLMIÐLANEFND

ræða og hvort Ríkisútvarpinu hafi verið heimilt að rjúfa hann með auglýsingum á þeim forsendum.

Fram kemur í 6. gr. í skilmálum RÚV um auglýsingar að við mat á því hvort efni telst íburðarmikið skuli einkum litið til kostnaðar og þess hvort heildarkostnaður, þ.m.t. framleiðslukostnaður eða kaup á sýningarrétti, telst hlutfallslega dýr, samanborið við almennt dagskrárefni fyrir sama miðil og miðla af áþekktum toga. Þá eru í skýringum við frumvarp það sem varð að lögum um Ríkisútvarpið nefnd dæmi um dagskrárliði sem talist geti íburðarmiklir og eðlilegt sé að slíta í sundur með auglýsingahléum. Þetta eru: Útsending frá Ólympíuleikum, Evrópu- og heimsmeistarakeppni í handknattleik eða knattspyrnu og Söngvakeppni evrópskra sjónvarpsstöðva.

Hvergi í svörum Ríkisútvarpsins kom fram að kostnaður við dagskrárliðinn og útsendingu hans hafi verið mikill, hvorki hlutfallslega samanborið við annað dagskrárefni eða með öðrum hætti. Í svörum Ríkisútvarpsins var hins vegar vísað til þess að áhorf á þáttinn hafi verið mikið, að tengsl Svía við Eurovision-söngvakeppnina séu mikil og að aðalkeppnin verði haldin þar í landi í ár. Þá telur Ríkisútvarpið að þátturinn Melodifestivalen sé hluti af þáttaröðinni Söngvakeppni evrópskra sjónvarpsstöðva og beri þar af leiðandi að skoða sem íburðarmiklir dagskrárlið.

Að mati fjölmiðlanefndar geta úrslit í undankeppni Eurovision í Svíþjóð, Melodifestivalen, ekki talist til íburðarmikils dagskrárliðar, hvorki í skilningi laga um Ríkisútvarpið né þeirra reglna um undanþágutilvik sem Ríkisútvarpið hefur sjálft sett með 6. gr. skilmála RÚV um auglýsingar. Vinsældir einstakra dagskrárliða nægja ekki einar og sér til að dagskrárliðir geti talist íburðarmiklir í skilningi laga um Ríkisútvarpið. Ennfremur eru tengsl Svía við Eurovision og sú staðreynd að lokakeppni Eurovision var haldin í Svíþjóð í maí ekki haldbær rök í málinu að mati nefndarinnar. Loks getur fjölmiðlanefnd ekki tekið undir það með Ríkisútvarpinu að útsendingu frá Melodifestivalen í Svíþjóð beri að skoða sem hluta af þáttaröðinni Söngvakeppni evrópskra sjónvarpsstöðva og þar með sem íburðarmiklir dagskrárlið.

Að öllu framangreindu virtu er það því niðurstaða fjölmiðlanefndar að með auglýsingum í dagskrárliðnum Melodifestivalen sem sýndur var á RÚV 12. mars 2016 hafi Ríkisútvarpið brotið gegn 3. mgr. 7. gr. laga um Ríkisútvarpið. Með vísan til þeirrar niðurstöðu hefur fjölmiðlanefnd ákveðið að leggja stjórnvaldssekt á Ríkisútvarpið í samræmi við 1. og 2. mgr. 17. gr. laganna. Telur fjölmiðlanefnd hæfilegt að sektin nemi 250.000 kr.

FJÖLMÍÐLANEFND

IV. Ákvörðunarorð

„Ríkisútvarpið braut gegn 3. mgr. 7. gr. laga um Ríkisútvarpið, fjölmiðil í almannabágu, nr. 23/2013, með því að sýna auglýsingar í dagskrárliðnum Melodifestivalen, sem sendur var út á RÚV 12. mars 2016.

Ríkisútvarpið greiði 250.000 kr. í stjórnvaldssekt.“

Fyrir hönd fjölmiðlanefndar,

Ingvi Hrafn Óskarsson

Hulda Árnadóttir

Vilhjálmur H. Vilhjálmsson

Salvör Nordal